

Роздуми на прочитану книгу від головного бібліографа ОННБ, Заслуженого працівника культури України - Єфімової Анни Іванівни.

Детальніше...

Георгій Нарбут (1886-1920). майбутній художник народився в Чернігівській губернії. Батько його належав до старовинного дворянського роду, вкінець зубожилого. Був він людиною освіченою, закінчив фізико-математичний факультет Київського університету. Мати, дочка священника, всі свої сили вклала у виховання дев'ятох дітей. Тому особливої уваги приділяти дітям навіть люблячій матері не було змоги. Діти росли на лоні природи, грали з сільськими дітлахами, від яких не відрізнялись ані смаками, ані одягом, ані поняттями. Грамоті їх навчав старенький псаломщик...

Таким чином, на відміну від інших художників, які з дитячих років перебували в атмосфері інтелектуальних і художніх інтересів, Нарбут ріс в домі, чужому для мистецтва, особливо зображувального. І все ж він став художником, художником-графіком. Може бути, перші уроки композиції, які він запам'ятав на все життя з різноманітних різнобарвних силуетів, дав йому пейзаж рідного хутора.

Нахили до творчості проявились у Нарбута дуже рано. «З перших років, скільки я себе пам'ятаю, — говорив Нарбут, — тягнуло мене до живопису». У хлопчика не було ані фарб, ані олівців, але він використовував кольоровий папір і ножицями створював «витинанки» —

вирізані з паперу узори, які слугували прикрасою народного житла. Мати, вочевидь, була задоволена успіхами сина в традиційному виді народної творчості. Довгі роки вона зберігала його перші роботи...

Роки навчання в глуховській гімназії були нецікавими і сумними. Але при проходженні курсу старослов'янської мови, хлопця зацікавило те, що в давнину книги писали «від руки». Відшукавши взірць шрифту Остромирова Євангелія, він переписав «Поучение Владимира Мономаха своим детям», потім «Євангеліе от Матвея», «Песнь о Роланде» (готичним шрифтом з орнаментованими заголовними літерами. «Це були мої перші спроби в графіці», —

згадував Нарбут). В 1903р., у віці 17 років, 6 клас гімназії Нарбут створює плоскостно ілюмінований аквареллю малюнок тушшю до «Песни о Роланде» (Харківський художній музей), якій дає уявлення про першу манеру графіка. Він виконаний твердою рукою і свідчить про стилістичне і композиційне чуття автора, пам'ять якого зберігала безліч ілюстрацій, які він бачив у книгах. Він добре уявляв собі архітектуру романського замку, лицарські обладунки. «Песнь о Роланде» — шедевр художника початківця.

Переписування текстів старовинними шрифтами, вимальовування заставок, буквіц, рамочок, а також старанне копіювання «штрих за штрихом» гравюр німецької біблії стало для нього школою графічної техніки.

В 17-18 років Нарбут де в чому зберігав психологію дитини: він любив російські казки, збирав и годинами розглядав квіти і трави; потім ці захоплення знайшли відображення в його творчості. Після закінчення гімназії він поступив на історико-філологічний факультет Петербурзького університета. Тут він продовжував опановувати мистецтво художника-графіка: працював у

мистецькій майстерні Е. Званцевої під керівництвом Л. Бакста та М. Добужинського, в майстерні І. Білібіна. Як художник формувався під впливом мистецької спілки довкола журналу «Мир искусства». Навчався в приватній мистецькій школі Ашбе (Мюнхен, 1909 р.), де вивчав стару європейську графіку, зокрема спадщину А. Дюрера. Із середини 1910-х рр. вивчав традиції українського бароко, орнаментування й геральдики давніх українських гравюр. Підтримував взаємини з П.Я. Дорошенком, Я. Ждановичем, В. Лукомським, В. Модзалевським, С. Трійницьким, Ф. Уманцем, В. Чемберсом, О. Шарлеманом та ін. Учасник Чернігівсько-Петербурзького історичного гуртка (1908-1917 рр.). У 1912 р. підписався під своїм родинним гербом: «Мазепинец полку Черниговского, Глуховской сотни старшинский сын и гербов и эмблемам живописец».

У С.-Петербурзі виконував замовлення відомих російських видавців і видавництв І. Кнебеля, «Башня», «Товарищества М.О. Вольфа», «Шиповника», «Общины святой Евгении», «Голикс и Вильборг». Співпрацював із журналами «Гербовед» та «Лукоморье».

Повернувся до Києва в квітні 1917 р. Був одним з організаторів, професором, ректором Української академії мистецтв (1918-1920 рр.). Був автором перших українських державних знаків (банкнот і поштових марок) та проекту герба Української держави. Був автором двох версій «Української абетки» (1917, 1919). За радянських часів його ім'я було під забороною. Відомий архітектор, художник і мистецтвознавець Г. Лукомський сказав «Нарбут як графік був чи не кращий у світі, принаймні єдиний у своєму роді».